

Seminarium för luftrumsanvändare

Datum	2017-10-18
Tid	10:00-15:00
Plats	Olai Kyrkogata 35
Närvarande	Jörgen Andersson, Transportstyrelsen Christopher Montecinos, Transportstyrelsen Ann-Christine Sporrang, Transportstyrelsen Helen Ingerdotter, Transportstyrelsen Eva Tingwall, Transportstyrelsen Lovisa Granstrand, Transportstyrelsen Christer Erlandsson, Transportstyrelsen Magnus Axelsson, Transportstyrelsen Sandström Johansson Annika, Transportstyrelsen Christer Fridell, Transportstyrelsen Niklas Eriksson, Svenska Segelflygförbundet Henrik Svensson, Svenska Segelflygförbundet Kaija Sterner, LfV Jan Borén, ACR Håkan Josefsson, Försvarmakten Ulf Martinsson, Försvarmakten Rolf Björkman, FSF Luftrumsgroup KSAK Tomas Gustafsson, FSK Svensk pilotförening Per M Olsson, Svenska flygplatser Eva Ståhlemar, SAS Anders Lundahl, SPF Josef Runbäck, SMHI Pelle Scherdin, SFF Petter Alfsson Thoor, SFF Patrick Manzi, Swedavia

Inledning

Jörgen Andersson, chef sektionen för luftrum och flygplatser, Transportstyrelsen, hälsade alla välkomna till mötet.

Mötets syfte är att informera om kommande luftrumsförändringar samt att diskutera och konsultera hur detta kan påverka luftrumsanvändarna enligt det krav som åligger Transportstyrelsen i kommissionens förordning (EG) nr 2150/2005.

1 Presentation av deltagare

Deltagarna presenterade sig.

2 Föregående protokoll och dagens agenda

Föregående protokoll godkändes och lades till handlingarna. Dagens agenda presenterades.

3 Information från Transportstyrelsen

Kort genomgång av Transportstyrelsens organisation och uppdraget för sektionen för Luftrum och Flygplatser.

Information om särskilda strategiska områden och särskilda pågående projekt.

Se bilaga 1

Fråga från LFV: Vad kan ni komma att börja ta betalt för?

TS: Vi har möjlighet att ta betalt för alla typer av åtgärder som kräver ett beslut av oss med undantag för R- och D-områden.

4 Luftrumsförändringar

4.1 Förändringar FL95-, Transportstyrelsen

Se bilaga 2

Malmö TMA

Fråga från LFV: När kommer beslut om utökning av Malmö TMA?

TS: Vi återkommer med datum när vi vet

SFF: Påpekade att flygsportförbundet påverkas av att undersidan på TMA sänks.

Hagshult, utökning av TMA mot Växjö/Kronoberg

Luleå/Vidsel TMA

TS: Ansökan inkom 2017-10-16 till TS. Avser översyn av kontrollzoner och gemensamt TMA.

SAS: Undrar hur lång tid det kommer att ta?

TS: Det ligger sist av ca 50 ärenden, så det är svårt att ge ett datum.

Skövde TIZ/TIA

TS: Handläggning pågår.

Västerås TMA/Eskilstuna TIA

SFF: Påverkas och vill veta mer.

TS: Detta ärende kommer att komma på remiss.

Säve

TS: Ansökan om upprättande av ny CTR har inkommit.

ACR: Aktuellt tidigast den 1 februari 2018.

Gällivare TIZ/TIA

TS: Det tidigare luftrummet var för litet och kommer att modifieras så procedurerna får plats.

Örebro TMA

TS: Utökning öster ut.

4.2 Luftrumsförändringar FL 95+

Se bilaga 3

LFV: Förtydligar i mejl efter mötet att SUM endast byter namn till ETSO en route, dvs att procedurerna som bygger på SUM inte berörs.

Efter presentationen följde en diskussion om farhågorna då man tar bort konventionella navigeringshjälpmedel och ersätter dem med satellitnavigering.

SAS är oroad och har haft incidenter med förlorad satellitsignal.

FSK/Svensk pilotförening instämmer.

LFV: Avser lägga ner VOR som ej behövs en route, efter mötet mejlade LFV följande tabell som beskriver deras tidsplan:

Alma VOR	Planeras 2018
Aros VOR	Planeras tidigast 2019
Backa VOR	Avvecklad 2017-02

Dunker VOR	Planeras tidigast 2019
Nolvik VOR	Avvecklad 2017-02
Nortel VOR	Avvecklas 2017-11
Sveda VOR	Planeras 2018
Tebby VOR	Planeras tidigast 2019
Trosa VOR	Planeras tidigast 2019
Vedby VOR	Planeras 2018

5 Processen vid luftrumsförändringar

Se bilaga 4

Luftrumsförändringar remitteras till berörda luftrumsanvändare.

Flygprocedur remitteras inte.

Om en ny procedur föranleder ett förändrat/utökat luftrum, kommer detta luftrum att remitteras enligt ordinarie rutin

LFV: Vilka åtgärder har vidtagits av Transportstyrelsen innan bekräftelsemejl med uppgift om handläggare och ärendenummer skickas till sökande?

TS: Ingen granskning, detta är enbart information.

ACR: Underlättas Transportstyrelsens handläggning om sökande mer utförligt konsulterat berörda luftrumsanvändare och tagit hänsyn till relevanta synpunkter innan ärendet skickas in till Transportstyrelsen? TS: Ja, det underlättar. LFV: Har TS nya ansökningsblanketter på gång? TS: Ja

ACR: Får flygplatserna inbjudan till detta möte?

TS: Nej, de har egna möten.

FSK: Ser ett problem med att standarden ser olika ut på flygplatser i Sverige. Kan vi hitta en modell och använda den?

TS: Standarden är att procedurerna ska ligga i kontrollerad luft. Mycket har hänt under dom senaste 20 åren. Förr var det LFV:s ansvar och nu ligger ansvaret på flygplatsen. SAS DK: Kan TS styra upp detta?

TS: Flygplatserna behöver vara mer lyhörda till luftrumsanvändarnas behov.

LFV: Om ni har synpunkter på luftrum eller flygprocedurer så ta detta direkt med flygplatsen eftersom det är flygplatsen som är ansvariga och har möjlighet att påverka utformningen.

LFV: Kommer TS att kunna visa en plan på hur i vilken ordning ärendena ligger?

TS: Ett problem kan vara att ansökan inte är komplett. Transportstyrelsen

har angett att ett komplett ärende ska vara beslutat inom 3 månader.
Rekrytering av två nya medarbetare pågår.

6 Planerade militära övningar

Håkan Josefsson, Försvarsmakten, chef Luftfartsektionen inledde och berättade om den förändrade omvärldsbilden. Detta ger stor påverkan på Försvarsmakten som måste öka sin operativa förmåga. Anslaget för 2018 ökar med 2.7 miljarder som exempelvis läggs på övningsverksamhet.

Ulf Martinsson från Försvarsmakten, höll en presentation om kommande militära övningar under 2018.

FVÖ (Flygvapenövning) 2018	v. 21-22	Omfattar liknande område som tidigare FVÖ, dvs. Öland, Gotland samt delar av Östergötland, Småland och Blekinge.
Arméövnings Våreld 18	v. 21-22	Mindre påverkan på luftrummet, berör mestadels G-luft och restriktionsområden. Centrerat runt Vättern.
Baltops 18	3-15 juni	Berör svenskt FIR i sydöstra Östersjön, kan bli aktuellt med D-områden.
Trident Juncture 18	Start 25 oktober, pågår ca. 10-14 dagar.	Berör norra Sverige liknande tidigare ACE-övning, dock mindre luftrum. Inga svenska flygplatser bedöms behöva stängas. Viss omroutning kommer att krävas.
NOCO 18, marinövning	v. 43-45	Berör svenskt FIR, dock endast G-luft. Tyngdpunkten kommer att ligga i Finland.

FVÖ 2019	Mars 2019	Planeras att genomföras i två områden, södra och norra Sverige.
----------	-----------	---

ACE (Arctic Challenge Exercise) 2019	Maj 2019	Påverkar stor del av norra Sverige, flera flygplatser berörda (Kiruna, Gällivare, Vidsel, Arvidsjaur och Pajala).
--------------------------------------	----------	---

FMÖ (Försvarsmaktsövning) 2020	Planering ej påbörjad	Planering ej påbörjad, omfattningen bedöms likna Aurora 2017.
--------------------------------	-----------------------	---

SSF: Undrar hur FVÖ 2018 kommer att påverka segelflyget i området runt Falköping/Skövde. Maj är en månad då det förekommer mycket segelflygverksamhet i det området.

FM: Kommer att knyta kontakt med SSF för att diskutera frågan.

SFF: Samma farhågor har även SFF för fallskärmshoppningsverksamheten utanför Motala.

FM: Kommer att knyta kontakt med SSF för att diskutera frågan.

7 Information från flygbolag och intresseorganisationer

Henrik Svensson, Segelflygförbundet berättade om ett ärende de har hos Transportstyrelsen. Ärendet handlar om att utöka, både i tid och höjd, de restriktionsområden för flygning i moln som finns publicerade.

Se bilaga 5

8 Föranmälda frågor

LFV: Kan TS acceptera luftrumklass D i CTR?

TS: För att sänka till luftrumsklass D krävs en omfattande säkerhetsbevisning. Sverige, dåvarande LFV, har bestämt att vi ska ha luftrumsklass C. Luftrumsklass D har lägre separationskrav än C. Vi hade tidigare något som liknade klass D i Sverige men höjde sedan till C (LFV).

LFV: Varför har Sverige valt 5.0 ft som TA (på de flesta flygplatser)? Finns det någon plan att höja TA?

TS: Bakgrunden till att man valt TA 5.0 ft finns i LFV:s arkiv.

Bakgrunden till att man valt TA 5.0 ft finns i LFV:s arkiv.

I dagsläget pågår det inget arbete inom Transportstyrelsen om att höja TA i Sverige. Norge kommer att höja till 18.000 ft samtidigt som U.K.-Irland gör det.

9 Övrigt

Anders Lundahl, SAS DK berättade om drönerföreskriften som den danska myndigheten tagit fram och jämförde den med hur den kommande föreskrift som Sverige håller på att ta fram kan komma att se ut.

Se bilaga 6

Under luftrumsmötet i våras framfördes önskemål om ett seminarium som behandlar fjärrstyrd flygtrafikledning. Datum för detta möte kommer att publiceras på TS webbsida.

SAS: Vill veta mer om kommande krav på ADS-B, år 2020? Vad är planen i Sverige och hur agerar TS?

TS: Införande kommer att ske enligt kommissionens genomförandeförordning (EU) 2017/386

SAS: Tog upp frågan om det väderfenomen som uppstod kring Arlanda den 17 oktober. SMHI kom inte ut med någon information på SIGMET då det inte fanns någon kod för detta?

TS: FPC skickade NOTAM och SMHI hade med det på SWC och i Låghöjdsprognosen. ATCC var informerade. Mycket mer än så kan nog inte SMHI göra eftersom rök inte är något SIGMET- eller ARSfenomen.

10 Nästa möte

18 april 2018 i Norrköping.

11 Avslutning

Jörgen Andersson, Transportstyrelsen, tackade för ett bra möte.

Vid protokollet

Justeras

Helen Ingerdotter

Christopher Montecinos